อาหารสมอง

วีรกร ตรีเศศ

มาร์โค โปโล เคยมาอาณาจักรละโว้

ชื่อ "มาร์โค โปโล" นั้นใครๆ ก็รู้จัก แต่มีไม่มากคนนักที่รู้ว่ามีหลักฐานยืนยันการเคยมาเหยียบแดนละโว้ของ มาร์โค โปโล เมื่อ 700 ปีก่อน หนังสือ "ประวัติศาสตร์ไทยในสายตาชาวจีน" ที่แปลมาจากหนังสือของ "ต้วน ลี เชิง" (2537) ให้หลักฐานในเรื่องนี้อย่างน่าสนใจ

ศาสตราจารย์ต้วน ลี เชิง เป็นนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ไทยของสาธารณรัฐประชาชนจีน จบวิชาภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยปักกิ่ง เมื่อ ค.ศ.1967 และจบปริญญาโทด้านประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ที่มหาวิทยาลัยจงชานที่กวางโจวและเป็นอาจารย์อยู่ที่นั่น ระหว่าง ค.ศ.1984-1985 ได้รับเชิญมาสอนประวัติศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยศิลปากร และเป็นนักวิจัยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่าง ค.ศ.1987-1992 และเคยเป็น Visiting Scholar ที่ Cornell และ Columbia ด้วย

ผมขอนำบทความบางส่วนของศาสตราจารย์ต้วน ลี เชิง เรื่อง "การเดินทางไปอาณาจักรละโว้ของมาร์โค โปโล" มาเล่าสู่กันฟังดังนี้

"วันที่ 24 มีนาคม 2537 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ เปิดมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และในโอกาสนี้พระองค์ได้เสด็จชมศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยด้วย พระองค์มีรับสั่งว่า ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 มาร์โค โปโล นักท่องเที่ยวชาวอิตาเลียนได้เคยมาบริเวณอาณาจักรที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบันตามคำสั่งของกษัตริย์มองโกล คือ กุบไลข่าน...

...มาร์โค โปโล ได้เคยมาบริเวณแถบประเทศไทยจริงๆ หรือไม่ ปัญหานี้ทำให้นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญซึ่งรับเสด็จ ณ ที่นั้นไม่รู้จะตอบอย่างไร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีกระแสดำรัสอย่างมั่นพระทัย เราจำเป็นต้องนำเอาไปวิจัยอย่างเอาจริงเอาจัง ฉะนั้น เมื่อข้าพเจ้ามีโอกาสกลับประเทศจีน จึงได้ตรวจสอบค้นคว้าหลักฐานเอกสารจีนโบราณและรวบรวมเขียนเป็นบทความนี้ขึ้นมา

มาร์โค โปโล เกิดในครอบครัวพ่อค้าวาณิช ในเมืองอิตาลี เมื่อ ค.ศ.1254 ครั้น มาร์โค โปโล อายุได้ 17 ปี ได้ติดตามพ่อและอามาถึงเมืองจีนโดยทางบกใช้เวลาถึง 3 ปีครึ่ง เมื่อมาถึงนครหลวงของจีนที่ปักกิ่งได้เข้าเฝ้ากุบไลข่าน และกุบไลข่านได้ให้ความสำคัญแก่ มาร์โค โปโล อย่างมาก ได้แต่งตั้งให้เป็นข้าราชการของราชวงศ์เหวียนและใช้ชีวิตในเมืองจีนถึง 17 ปี อีกทั้งได้รับสั่งให้เดินทางไปยังที่ต่างๆ ทั้งภาคใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน เอเชียอาคเนย์ และเอเชียใต้

...บันทึกการท่องเที่ยวของ มาร์โค โปโล เล่มนี้ตอนแรกเผยแพร่ด้วยฉบับคัดลอกเป็นภาษาฝรั่งเศสโบราณ ใน ค.ศ.1477 มีต้นฉบับเป็นภาษาเยอรมันพิมพ์ออกมา ซึ่งนับว่าเป็นต้นฉบับที่มีการพิมพ์เป็นครั้งแรก ต่อมาได้พิมพ์เผยแพร่หลายภาษานับเป็นร้อยฉบับ ค.ศ.1874 ในเมืองจีนมีผู้เขียนบทความแนะนำหนังสือเล่มนี้ ต่อมาก็มีการพิมพ์เป็นต้นฉบับภาษาจีนฉบับแรก คือ คุณเว่ยหยี แปลมาจากต้นฉบับมาร์ชเดน ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษพิมพ์ในปี ค.ศ.1913 มีการตรวจสอบทุกฉบับและนำส่วนที่ดีไปเสริมส่วนที่ขาดตกบกพร่องจึงสามารถวิจัยได้ว่า มาร์โค โปโล เคยมาถึงแถบประเทศไทยปัจจุบันหรือไม่

สรุปแล้วการเดินทางของมาร์โค โปโล มีดังต่อไปนี้

(1) จากยุโรปไปเมืองจีนโดยผ่านทางบก (2) จากปักกิ่งไปเสฉวน ยูนนาน ไปถึงพม่า (3) จากปักกิ่งไปทางใต้ล่องเรือตามคลองใหญ่ไปถึง ซูโจว ฝูโจว เฉียนโจว เป็นต้น (4) ไปอินเดียและเอเชียอาคเนย์ (5) จากเฉียนโจวกลับอิตาลีทางทะเล

ถ้าหากว่า มาร์โค โปโล ได้เคยมาถึงประเทศไทยปัจจุบันจริงๆ แล้ว ย่อมอยู่ในการเดินทางลำดับ 4 โดยเส้นทางอินเดียและเอเชียอาคเนย์

หนังสือบันทึกการท่องเที่ยวของ มาร์โค โปโล ต้นฉบับ คุณฝง เฉินจิน แปลในบทที่ 163 กล่าวว่า "จากการเดินทางทางภาคใต้ 700 ลี้ เห็นเกาะสองเกาะเป็นเกาะเล็กและเกาะใหญ่ เกาะหนึ่งชื่อ Sandur และอีกเกาะหนึ่งชื่อ Condur เกาะสองเกาะนี้ไม่มีอะไรอธิบาย ขอแนะนำที่ใกลกว่านี้ที่มีชื่อว่า Soucat"

คุณฝง เฉินจิน ได้ทำหมายเหตุหลังข้อความนี้ว่า "ต้นฉบับฝรั่งเศสใช้คำว่า Lochac มาแทนคำว่า Soucat ต้นฉบับภาษาอังกฤษ Ramusio เขียนเป็น Lochac เหมือนกัน ฉะนั้น Soucat นี้ผิด แม้คุณฝง เฉินจิน ไม่รู้ว่า Lochac จะแปลอย่างไรเหมาะ แต่ท่านมีความเห็นว่า Lochac เป็นสถานที่ที่อยู่ในขอบเขตสยาม

ในต้นฉบับแปลของคุณเฉินไคจุ้น แปล Lochac เป็นคำว่า ละโว้ หากการแปลอย่างนี้ ไม่ผิดก็ได้ความหมายว่า มาร์โค โปโล เคยมาถึงแถบประเทศไทยปัจจุบัน เพราะละโว้เป็นอาณาจักรโบราณ ซึ่งมีอายุในช่วงคริสต์ศตวรรษ 12-14 และมีศูนย์กลางอยู่ที่ลพบุรีของประเทศไทย

อาณาจักรละโว้ไม่ได้พบในหนังสือโบราณก่อนสมัยราชวงศ์ซ้องของจีน แสดงว่าก่อนราชวงศ์ซ้องยังไม่มีอาณาจักรนี้เลย หลังจากราชวงศ์ซ้องเป็นต้นไปได้มีหนังสือ "พระราชพงศาวดารซ้อง" "รวบรวมบทความสำคัญของราชวงศ์ซ้อง" "จูฟานจื้อ" (บันทึกนานาประเทศ) "พระราชพงศาวดารเหวียน" "เต่าอี๋จื้อลิ่ว" (บันทึกย่อเผ่าชาวเกาะ) ล้วนแต่ได้กล่าวถึงอาณาจักรละโว้ เช่น

"รวบรวมบทความสำคัญของราชวงศ์ซ้อง" มีการจดบันทึกว่า ค.ศ.1103 ราชวงศ์ซ้องได้จัดส่งทูตไปละโว้ ค.ศ.1115 ละโว้ได้ส่งทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับราชวงศ์ซ้อง จากนั้น ค.ศ.1289-1299 ภายใน 10 ปี ละโว้ได้จัดส่งทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับราชวงศ์เหวียน 5 ครั้ง ค.ศ.1349 ละโว้ได้เจริญรุ่งเรือง ประกอบกับแผ่นดินของอาณาจักรเซียน (สุโขทัย) ในหนังสือโบราณของจีนจึงเรียกอาณาจักรนี้ว่า เซียนโหลหู ค.ศ.1377 ราชวงศ์หมิงได้มอบตราทองที่มีตัวอักษรภาษาจีนว่ากษัตริย์เซียนหลอ (กษัตริย์สยาม)

มาร์โค โปโล เยี่ยมอินเดียและเอเชียอาคเนย์ตามคำสั่งกุบไลข่าน เมื่อปี ค.ศ.1285 เขาออกเดินทางจากเมืองเฉียนโจวโดยทางเรือเป็นระยะ 2,400 กิโลเมตร ไปถึงจัมปา (เวียดนามภาคใต้ ในปัจจุบัน) จากจัมปาเดินทาง 2,400 กิโลเมตร ไปถึงเกาะชวา จากเกาะชวาเดินทางอีก 1,126 กิโลเมตร ไปถึงเกาะ Sadur และเกาะ Condur ออกจากสองเกาะนี้เดินทาง 80 กิโลเมตร ไปถึงละโว้

มาร์โค โปโล ได้กล่าวถึงสภาพของละโว้สมัยนั้นอย่างละเอียดว่า "ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธ และมีภาษาพิเศษของเขาปกครองโดยกษัตริย์ของเขาเอง กษัตริย์ของเขาไม่ยอมจิ้มก้อง (ส่งเครื่องบรรณาการ) กับประเทศใดประเทศหนึ่ง ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพป้องกันการรุกรานจากข้าศึกได้เป็นอย่างดี ฉะนั้น ไม่มีศัตรูใดกล้ามาโจมตี ถ้าหากอาณาจักรนี้โจมตีง่าย กุบไลข่าน อาจจะเอาแผ่นดินนี้เป็นอาณาเขตของพระองค์อย่างไม่ลังเลในการตัดสินใจ

สิ่งของสำคัญที่มีอยู่ในอาณาจักรนี้คือไม้ฝาง มีทองมากจนเหลือเชื่อได้ มีช้าง ไม่ว่าจะใช้หมาหรือนกไปล่าสัตว์ก็สามารถล่าสัตว์ได้อย่างมากมาย หินโมราที่ได้จากอาณาจักรนี้มีประกายงดงามแวววาวสวยงามมาก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วจึงใช้หินโมรานี้แทนเงินตรากับต่างประเทศ...

อาณาจักรนี้มีภูเขาต่ำๆ สูงๆ และไม่ได้ ปลูกต้นไม้ คนภายนอกไปท่องเที่ยวน้อย กษัตริย์ปกครองห้ามปรามบุคคลที่มาจากภายนอก เพราะไม่อยากให้ชาวต่างชาติรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทองและความลับของอาณาจักรนี้

...หลังจากการเดินทางของ มาร์โค โปโล ไม่นาน ชาวจีนในสมัยราชวงศ์เหวียน ชื่อ วังต้าเยียน ได้เขียนหนังสือเรื่อง "เต่าอี๋จื้อลิ่ว" ในปี ค.ศ.1349 ในบทละโว้ว่า "ภูเขามีลักษณะเสมือนกำแพงเมือง หินผาสีขาวสูงตระหง่าน สภาพพื้นดินเป็นที่ราบกว้างใหญ่ไพศาล อุดมด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร ชาวเซียน (สุโขทัย) ต้องพึ่งพาอาศัย ภูมิอากาศอบอุ่นตลอดปีดุจฤดูใบไม้ผลิ

ประชาชนมีอุปนิสัยห้าวหาญบึกบึน ทั้งชายและหญิงนิยมเกล้าผมมวยโพกศีรษะด้วยผ้าสีขาว สวมเสื้อยาว มีเจ้าแผ่นดินของเขาตามกฎระเบียบ ใช้เบี้ยแทนเงินตราเป็นการทั่วไป เบี้ยจำนวนหนึ่งหมื่นเทียบมูลค่าเท่ากับธนบัตรจงถ่ง (เงินตราของราชวงศ์เหวียน) จำนวน 24 ตำลึง เป็นรองกฤษณาเฉินเซียง (ซึ่งทิ้งน้ำจม) นอกจากนั้น ยังมีไม้ฝาง นอแรด งาช้าง ขนนกกระเต็น สีผึ้ง ส่วนสินค้าที่ใช้แทนเงินได้แก่เครื่องปั้นดินเผา ผ้าพิมพ์สีมีลวดลายทอง ดีบุก ผลหมากไหหลำและเบี้ย"

การจดบันทึกของ มาร์โค โปโล กับ วังต้าเยียน มีหลายอย่างคล้ายคลึงกัน เช่น (ก) ลักษณะภูมิประเทศ มาร์โค โปโล-เขาต่ำๆ สูงๆ ไม่ได้ปลูกต้นไม้ วังต้าเยียน-ภูเขามีลักษณะเหมือนกำแพงเมือง หินผาสีขาวสูงตระหง่าน (ข) ผลิตผลของท้องถิ่น มาร์โค โปโล-มีไม้ฝาง ทอง ช้าง หินโมรา วังต้าเยียน-มีกฤษณาละโว้ กฤษณาเฉินเซียง ไม้ฝาง นอแรด งาช้าง ขนนกกระเต็น สีผึ้ง เครื่องปั้นดินเผา ผ้า ทอง ดีบุก ผลหมาก เบี้ย

สรุปแล้ว มาร์โค โปโล กับ วังต้าเยียน พูดถึงอาณาจักรเดียวกัน เพราะเป็นคนสมัยนั้น บันทึกเรื่องของสมัยนั้น ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาก

...เหตุผลอีกประการหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่า Lochac ที่มาร์โค โปโล พูดนั้น ก็คือ ละโว้นั่นแหละ เพราะในหนังสือของ มาร์โค โปโล ได้มีการจดบันทึกว่าจาก Lochac เดินเรือทางทิศใต้อีก 800 กิโลเมตร ก็มาถึง Pentan (เกาะปีนังในปัจจุบัน) ซึ่งตรงกับภูมิภาคที่เป็นจริง ฉะนั้น Lochac ก็คือ ละโว้ คงจะไม่ต้องสงสัย..."

มีบางคนที่เชื่อว่าเส้นทำจากแป้งของอิตาลีดังที่เรียกว่า Pasta นั้น (เส้นสปาเกตตี้กลมๆ คือตัวอย่างหนึ่ง) มาร์โค โปโล เลียนแบบเอาไปจากเส้นก๋วยเตี๋ยวของจีน ใครจะไปรู้แท้จริงแล้วอาจมาจากเส้นขนมจีนของคนละโว้ก็เป็นได้ ●

น้ำจิ้มอาหารสมอง

อย่าใส่ใจจุดที่หกล้ม หากจงสนใจจุดที่ลื่นก่อนหกล้ม

เครื่องเคียงอาหารสมอง

ผู้โดยสารการบินไทยจำนวนมากอาจจงงวยกับการขาดน้ำใจของสจ๊วตและแอร์ที่บ่อยครั้งไม่ช่วยผู้โดยสารยกกระเป๋าหรือส่งของขึ้นใส่บนช่องเก็บของเหนือศีรษะ หากถามว่าทำไมไม่ช่วยทุกครั้ง คำตอบก็คือเป็นกฎสากลของการบินพาณิชย์ที่จะไม่ช่วยผู้โดยสารในเรื่องนี้

ฟังแล้วอาจงง แล้วเหตุใดสจ๊วตและแอร์ของสิงคโปร์แอร์ไลน์ (ถือกันว่าเป็น Top ของโลก) จึงแหกกฎข้อนี้ได้ ต่างกุลีกุจอช่วยผู้โดยสารยกของขึ้นช่องบนอย่างน่ารักเสมอ

พวกเราผู้โดยสารการบินไทยไม่ชื่นชมการยืนต้อนรับ ไหว้ และยิ้ม ยามผู้โดยสารขึ้นเครื่องเท่ากับการมีน้ำใจช่วยยกของอย่างสม่ำเสมอหรอกครับ ถึงแม้ว่าอาจทำให้หลังยอกในระยะยาว ก็ตาม อย่าลืมว่าทุกอาชีพมีความเสี่ยงจากการทำงานในอาชีพนั้นๆ ทั้งสิ้น (occupational hazard เช่น ช่างทาสีเสี่ยงต่อการตกตึก)

เมื่อไม่นานมานี้ผมเคยพบด้วยตัวเอง หญิงเตี้ยอายุมากขอให้สจ๊วตหนุ่มร่างกำยำช่วยยกของขึ้นให้ คำตอบคือ "หลังผมเสีย ช่วยยกไม่ได้" ผมเห็นแล้วมันคันประสาทจึงหันไปสบตา สจ๊วตคนนั้นและบอกดังๆ (ให้ใครๆ ได้ยินกันทั่ว) ว่า "หลังผมไม่เสีย ผมจะช่วยยกให้" ทันใดนั้นเองคนหลังเสียก็กลายเป็นหลังดีทันที ช่วยยกของขึ้นให้ได้ (ถ้าหลังเสียจริงและมีน้ำใจก็ขอให้ใครมาช่วยกันยกให้ก็ได้ แต่ไม่ใช่ตอบอะไรแบบนั้น)

การบินไทยน่าจะเคลียร์เรื่องนี้ให้ดีว่าตกลงมีนโยบายจะช่วยยกให้หรือไม่ภายใต้ความเป็นไทยซึ่ง "น้ำใจและความช่วยเหลือ" เป็นเรื่องสำคัญ และจะให้มีคำตอบแก่ผู้โดยสารที่ขอร้องอย่างไรถ้าไม่ยกให้ เอาให้ชัดๆ กันไปเลยครับว่าจะยกหรือไม่ยก และประกาศให้รู้ชัดกันไปเลยจะได้ไม่เสียความรู้สึก